

31 Μαΐου 2011

Γυπαετός

Πολιτισμός / Εικόνες του κόσμου

Ο γυπαετός, ένα πανευρωπαϊκά απειλούμενο με εξαφάνιση είδος γύπα, ζει κυρίως στην Κρήτη, όπου τον αποκαλούν «Κοκάλα» λόγω της τακτικής του να σπάει τα κόκαλα σε βραχώδεις πλαγιές για να τα φάει.

Ενα από τα πλέον σπάνια αρπακτικά που φιλοξενεί η χώρα μας είναι και ο γυπαετός, ένα πουλί των ορεινών οικοσυστημάτων. Το επιστημονικό του όνομα

είναι *Gypaetus barbatus*, όπου *barbatus* σημαίνει μουστακαλής και το πήρε από το μουστάκι που εύκολα διακρίνεται στις δυο πλευρές του ράμφους του.

Είναι ένα είδος γύπα με άνοιγμα φτερών που φτάνει τα 2,80 μέτρα και βάρος 5-7 κιλά. Ο αρσενικός και ο θηλυκός γυπαετός, οι οποίοι ζευγαρώνουν για μία ζωή, αρχίζουν τις ερωτοτροπίες τους νωρίς τον Οκτώβριο έως και τον Ιανουάριο, πετώντας πλάι-πλάι, κυνηγώντας ο ένας τον άλλο, ακροβατώντας με πλεγμένα τα νύχια τους και βουτώντας στο κενό. Διατηρούν μία επικράτεια, μέσης επιφάνειας 350 τετραγωνικών χιλιομέτρων, την οποία υπερασπίζονται ενάντια σε άλλα άτομα του ίδιου είδους.

Φωλιάζουν μέσα σε μικρές σπηλιές ή σε προφυλαγμένες προεξοχές ψηλών ορθοπλαγιών. Για το χτίσιμο της φωλιάς χρησιμοποιούν κλαδιά, μαλλί από πρόβατο και ο,τι άλλο είναι πρόσφορο. Συνήθως χτίζουν δυο και τρεις μεγάλες φωλιές, ενώ γεννούν σε μία από αυτές ένα με δυο αυγά μέσα στο καταχείμωνο, Δεκέμβριο- Ιανουάριο. Η εκκόλαψη των αυγών, που γίνεται και από τους δυο γονείς, διαρκεί κάτι λιγότερο από δυο μήνες. Τελικά τον Ιούνιο πετάει από την φωλιά, σχεδόν πάντα, ένα μόνο μικρό με σκούρο καφέ κεφάλι και ουρά.

Ο γυπαετός είναι το μοναδικό πλάσμα στον κόσμο που τρέφεται σχεδόν αποκλειστικά (70-90%) με κόκαλα, τα οποία πετάει από μεγάλο ύψος σε βραχώδεις πλαγιές, ακολουθώντας τα. Στην συνέχεια τρώει τα κομμάτια ξεκινώντας από το μεδούλι. Τα μικρότερα κόκαλα τα καταπίνει ολόκληρα, και το στομάχι του με τα πανίσχυρα γαστρικά υγρά τα χωνεύει με ευκολία. Άλλη μια ιδιαιτερότητα του είδους είναι το «μακιγιάρισμα» των φτερών του με οξείδια του σιδήρου, τα οποία βρίσκει σε θέσεις με κόκκινο χρώμα ή στα τοιχώματα των σπηλιών όπου φωλιάζει, με αποτέλεσμα τα φύσει λευκά φτερά του κεφαλιού και του στήθους να χρωματίζονται πορτοκαλί.

Σήμερα γυπαετοί επιβιώνουν στα Πυρηναία και στην Κορσική, ενώ στις Άλπεις το είδος έχει επανεισαχθεί τα τελευταία 13 χρόνια. Η χώρα μας φιλοξενεί στην Κρήτη τον μεγαλύτερο νησιώτικο πληθυσμό του κόσμου με 12 επικράτειες, 10 εκ των οποίων διατηρούν ζευγάρια. Στην ηπειρωτική Ελλάδα αντίθετα, υπάρχει μία επικράτεια στο Όρος Τζένα και ενδεχομένως άλλη μία στην νότια Πίνδο.

Η συρρίκνωση πανευρωπαϊκά οφείλεται στην καταστροφή ή υποβάθμιση των βιοτόπων του, στην ενόχληση κατά την αναπαραγωγική περίοδο, στην μείωση των πληθυσμών των άγριων ορεινών μηρυκαστικών, αλλά και στην υποχώρηση της ορεινής κτηνοτροφίας, στο κυνήγι και στην χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων. Οι λόγοι αυτοί παραμένουν και σήμερα στην χώρα μας και -συνεπώς- η δράση για την προστασία του είδους είναι επιβεβλημένη, καθώς η κατάσταση κρίνεται οριακή.

<http://bit.ly/18d4qjL>